

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת עקב תש"פ

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	דלקת נרות	
20:57	20:05	19:15	י-ם
20:54	20:03	19:13	ת"א
20:58	20:06	19:16	חיפה
20:55	20:03	19:13	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:55

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**

052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת עקב תש"פ

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש דברים

1 מעלת עבודת ה' בשמחה

פניני אור החיים הקדוש:

4 להפוך את המזל לטובה

פרשה למעשה:

6 חשיבות המצוות ה"קלות"

16 כיבוד אב ואם

21 המפתח לעבודת ה'

מעלת עבודת ה' בשמחה

קיבל, כך מתנהגים הוריו, וכך הוא התרגל מאז ילדותו, אך אין הוא מרגיש שמחה בכך שזוכה להיות מהנבחרים לשרת את פני אלוקיו. הוא אינו חושב להיות שמח בשל המצוות המיוחדות שזוכה לקיים כלל.

על כך אומרת התורה: "והיה עקב תשמעון" - אם תפעיל את ה'והיה', הינו את השמחה, בכל המשפטים והמצוות שהינך מקיים, ותעשה אותם בשמחה - אז יאהבך ה' ויברכך, ויתן לך עוד ועוד - שפע דגן, תירוש ויצהר, ברכה מכל העמים וכן הלאה והלאה.

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׂמְרַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם (דברים ו, ב).

פרשת עקב פותחת בסדרה של ברכות נפלאות המשפיעות על האדם המקיים תורה ומצוות - "וְשִׁמְרֵה' לָךְ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד... וַיְבָרְכֶךָ וְהִרְבָּךָ... בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים" (שם). עלינו לתת דעתנו לכך ולנסות להבין, בשל מה זכאי האדם לכל כך הרבה ברכות ושפע?

ישנה מילה אחת הטומנת בחובה את התשובה לשאלתנו. התורה הקדושה פותחת ואומרת "והיה", 'אין והיה אלא שמחה' (בראשית רבה מב, ג).

אינה דומה מצוה שאדם מקיים מתוך שמחה והתלהבות של קדושה -

אדם יכול לקיים את כל המצוות באופן של 'מצות אנשים מלומדה'. כך הוא

למה הדבר דומה? לשני עובדי אדמה שמביאים למלך מגש ובו מפרות ביכוריהם. האחד אוהב ומכבד את המלך בכל ליבו, והוא מבטא את אהבתו אליו בפרות שמגיש לו למנחה. הוא מקשט את המגש בקישוטי זהב ומעמים עליהם מתנובת שדותיו ופרדסיו. אומנם באותה שנה לא צמחו בשדהו פרות משובחים ונאים, וכמוכן הוא מצטער על כך, אך דבר זה אינו תלוי בו. הוא בא עם המגש העמוס אל ארמון המלך, ניגש אל המלך בפנים מאירות וזורחות ומושיט לו בקידה את המגש. הוא מודה למלך בשמחה ובהתרגשות על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו להביא מפרותיו מנחה למלך.

לעומתו, החקלאי השני, הפרות שצמחו בחלקו יפים ומשובחים מהפרות של חברו. אולם הוא לא שש להביאם למלך. אך אין לו בררה, זהו צו המלכות. הוא מעמיס את הפרות על מגש פשוט, ממחר לבוא אל ארמון המלך כדי לפטור עצמו מהעול הרובץ עליו. ניגש אל המלך כשהוא זעוף

למצווה שאדם מקימה בפנים זעופות וקודרות, כמי שכפאו ש-ד.

כשאדם מקיים את המצווה מתוך שמחה, הוא מעיד על עצמו שהוא מכיר במעלתה וערכה הנשגב של המצווה, ויש בו הודאה להשי"ת על שזיכהו לקיימה. לעומת זאת, מה ניתן ללמוד על מי שמקיים את המצווה בפנים זעופות?... ה' ירחם.

על כך אומרת התורה (דברים כח, מה-מו):
 "וּבָאוּ עֲלֵיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּרְדְּפוּךָ וְהִשְׁיִגוּךָ עַד הַשְּׂמַדָּה כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמֹּר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךָ... תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עִבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֵב כָּל".

האופן שבו האדם מקיים את המצווה מעיד על הכבוד שאדם רוחש למי שציווהו על המצווה - הקב"ה, מלכו של עולם. על כן גדולה מעלתו של אדם המקיים את המצווה בשמחה, אף אם המצווה עצמה נחשבת למצווה 'קלה', לעומת אדם המקיים מצווה חשובה, אך עושה זאת בחוסר חשק ורצון.

- גם כשאתה עובד את ה' בדברים שהם בבחינת 'עקב', לא חשובים ולא מן העידית, עשה זאת בשמחה. השמחה מעידה על הרצון הפנימי שלך, על היחס האמיתי שלך למי שציווה אותך על כך - בורא עולם.

אל יעלה בליבך שכיון שעבדת את ה' ב'עקב', ולא בדברים גדולים וחשובים - אין לך זכות גדולה, וגם השכר והגמול שלך יהיו מועטים. לא ולא! אם תעשה זאת בשמחה ובטוב לבב, בכך אתה מעיד על רגשי לבבך ועל אהבתך לבוראך, ו"רחמנא לבא בעי" (רעיא מהימנא ח"ג דף רפא ע"ב). הקב"ה כוחן ליבות, הוא מצא את לבבך נאמן לו, על כן מובטח לך שתזכה לברכות האמורות בתורה - "וְשִׁמְרֵהוּ אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁפַּע לְאַבְרָהָם".

הואיל והקב"ה ראה את אהבתך אליו, הוא יחזיר לך את אהבתו - "וְאַהֲבָךָ". ומאהבתו הגדולה הוא ישפיע עליך שפע של ברכה - "וַיְבָרְכֶךָ וַיְהַרְבֶּךָ".

פנים, מושיט לו בחטף את המגש, ומיד סב לאחוריו ועוזב את הארמון. הוא חש תחושת הקלה על שהעול הזה מאחוריו.

מי גורם שמחה וקורת רוח גדולה יותר למלך - הראשון או השני? המלך ראה את פניו המאירות של הראשון, ושמע את הודאתו על הזכות שנפלה בחלקו להגיש למלך מנחה מפרות אדמתו, הוא חש בליבו כי כנים הדברים, ולא נאמרו מן השפה ולחוץ.

ומה עם הפרות עצמם, הרי הם נאים פחות מפרותיו של השני? המלך יודע כי אין הדבר מעיד על בעל הפרות כלל. המלך חש כי אותו אדם מצד עצמו אוהב אותו אהבה עזה, ורצונו לתת לו את הטוב ביותר. נכון שהפרות עצמם אינם מן העידית, אך זו אינה אשמתו. אלו הפרות שצמחו בשדהו, ואותם הוא מביא למלך באהבה ובשמחה.

אומרת התורה: "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"

להפוך את המזל לטובה

מילתא אלא במזלא תליא מילתא". וכך פרש גם את הבטחת התורה (לקמן ח, יג-טו): "וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ שִׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי... וְנָתַתִּי מִטֶּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ... וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ", וזה לשונו: "גם רמוז, שהגם שהמזונות הוא בכלל הדברים שאינם תלויים בזכות, אף על פי כן כשיעבדו ה' כמצטרך, אין המזל שולט בהם, ויאכלו וישבעו גם מטוב הגשמי".

גם אם מצד המזל נגזר על האדם שלא יזכה בבני, חיי או מזוני ח"ו - על ידי התעצמות בתורה, במצוות ובמעשים טובים אפשר לשנות את רוע הגזירה ולהפוך את המזל מרעה לטובה. אם עובדים את ה' "כמצטרך" - אין המזל שולט, אלא האדם שולט על המזל.

והנה ה"אור החיים" הקדוש, זכותו תגן בעדנו, לא זכה לבנים ובנות.

היו עוד גדולי עולם שלא זכו לזרע של קיימא, כמו למשל: החזון איש, רבי חיים עוזר גרודז'נסקי, רבי מרדכי

פֶּלַ המְצוּנָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּנָה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּנוּ לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּתְחַיֶּינָה וְרַבֵּיתֶם וּבְאֵתָם וִירְשֶׁתֶם אֶת הָאָרֶץ (דברים ה, א).
כותב ה"אור החיים" הקדוש:

עוד יתבאר על פי דבריהם ז"ל שאמרו (מוע"ק כ"ח). בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא ע"כ, ובא מאמר משה כאן להם בדבר חידוש, שאם ישראל יתעצמו לשמור ולעשות כל המצוות בכללות יובטחו משלושתם יחד, והוא אומרו כל המצוה וגו' למען תחיון הרי חיים, ורביתם הרי בנים, ובאתם וירשתם וגו' הרי מזוני ארץ ומלואה ובתים מלאים כל טוב וגו', ומעתה כל המתעצם בשלימות התורה והמצוות מובטח בבני ובחיי ומזוני, וזה לך האות אברהם שהמזל היה מגיד עליו שלא יהיה לו בנים ולצד שהתעצם בשלימות בעבודת ה' נשתנה המזל והיו לו בנים.

ה"אור החיים" הקדוש מבאר את הפסוק על פי מאמר חז"ל (מועד קטן כח ע"א): "בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא

הם עצמם נותרו בלא כלום...

וזהו פירוש מאמר חז"ל (תענית כד ע"ב):
 "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני,
 וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב
 שבת לערב שבת". יש שביל שדרכו
 מוריד הקב"ה את השפע ממרום לכל
 העולם.

השביל הזה הוא הצדיק; הוא משמש
 כצינור שדרכו יורד השפע ומתחלק
 לבריות - "כל העולם ניזון ב'שביל'
 חנינא בני".

הצדיק רואה את שכנו העני ומבקש
 עבורו, והקב"ה נענה לבקשת הצדיק
 ונותן לאותו אדם ממכסת השפע
 שהוריד לצדיק.

הצדיק רואה את קרובו רעב ללחם
 ומבקש עבורו, וגם לו הקב"ה מפריש
 מן השפע שהוריד לצדיק. וכך כל
 השפע הזה מתחלק לאחרים, ואלו
 לצדיק עצמו - לא נשאר, הוא מסתפק
 במועט שבמועט - "די לו בקב חרובין
 מערב שבת לערב שבת".

ה"אור החיים" הקדוש ביקש לזכות

שרעבי זכר צדיקים לברכה, ועוד.

ולכאורה, איך זה עולה בקנה אחד עם
 דברי ה"אור החיים" הקדוש? הרי הם
 התעצמו בתכלית שלימות התורה
 והמצוות! מי אם לא הם דוגמא ומופת
 לעובדי ה' "כמצטרך"!

אכן, הצדיקים מצד גדולתם וצדקותם
 - מגיע להם שמן השמים ימלאו כל
 משאלות ליבם. אלא מאי? הם לא
 רואים את עצמם, אלא רק את
 האחרים.

הם רואים אנשים הזקוקים לישועה,
 ומבקשים עליהם מן השמים
 שיושיעום. ואכן מן השמים נענים
 לתפילתם של הצדיקים, וממלאים
 את משאלותיהם ובקשותיהם
 שביקשו על כל האחרים.

ומה באשר לעצמם? הלא אף הם
 זקוקים - מי לבנים, מי לחיים, מי
 לפרנסה?

הם השקיעו כל כוחם בבקשותיהם על
 אחרים, ואילו על עצמם הם לא נתנו
 את ליבם לבקש.

וכך נענו תפלותיהם על אחרים, ואילו

שנולדו להם לא היו אמורים לצמוח ולהיות גדולים בתורה וביראה, אולם מאחר שהם נולדו מכוח זכותו של הצדיק, היתה לילדים הללו נשמה גבוהה, והם צמחו ונהיו בעצמם חכמים ואנשי מעשה, גדולים בתורה וביראה.

ומלבד זאת, אותם צדיקים אומנם לא זכו בבנים גשמיים, אך זכו בבנים רוחניים, והם תלמידיהם וספריהם שהוגים בהם בכל עת.

לבנים, אך השתמש בזכות הגדולה שלו כדי לזכות אחרים. השפע עבר דרכו, פוזר בין אחרים, עד שכלה.

כך נולדו בזכותו ילדים רבים לאנשים שעל פי מזלם לא היו אמורים לזכות לילדים.

יתר על כן, רבים מהילדים נולדו להורים שלא היו תלמידי חכמים גדולים, וחלקם אף רחוקים מחיי תורה ומצוות. בדרך הטבע, הילדים

פרשה למעשה

חשיבות המצוות ה"קלות"

בְּיָמֵי רָע, עֲוֹן עַקְבֵי יִסְוֶנֶנִי (תהלים מט, ו),
יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא
שנתן תורה לישראל שיש בה שש
מאות ושלוש עשרה מצוות, ומפני
שיש בהן מצוות קלות, שאין בני אדם
משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן

וְהָיָה עַקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים
הָאֵלֶּה וְשִׁמְרַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר
ה' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם (דברים י, יב).

במדרש מובא (תנחומא עקב א): "והיה
עקב - זה שאמר הכתוב: 'לָמָּה אֵירָא

שהדברים הפעוטים הללו, שהחשבתי אותם לכלום, הם דברים נוראים שמסבכים אותי כל כך?

כמה צריך להיזהר בדברים הקטנים הללו, שאדם דש בעקביו!

הדינים העמוקים לא יהיו על עברות חמורות שכל חייו הוא נשמר מהן, אלא על אלו הקלות שלא נזהר בהם דיו!

הנביא (ישעיה ה, יח) אומר: "הוֹי מְשֻׁכֵי הָעֵזֶן בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעְבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה" - האדם נמשך לעשיית העברה בחוטים דקים מאוד, כאילו שאפשר ברגע אחד לקרוע אותם. בשטויות, בהבלים ובחוסר כוונה. היצר הרע מדגיש לו שמדובר בדבר קטן מאוד, ומסתבר שהקב"ה מוחל על כך בקלות...

אבל זה צריך להיות הפחד האמיתי של האדם. וכל כך למה? - משום שמן החוטים הדקיקים הללו, כעובי השערה, נעשים עבותות של עגלה - חבלים כאלו שאפשר לקשור בהם אוניות!!

חז"ל אמרו על היצר הרע, שהוא נדמה בעיני הרשעים לחוט השערה (סוכה נב

תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתיירא מיום הדין ואומר: ריבונו של עולם, איני מתיירא מן מצוות החמורות שבתורה, שהן חמורות. ממה אני מתיירא? מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה, ואתה אמרת: הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה. לכך אמר, למה אירא בימי רע וגו', והיה עקב תשמעון".

דוד המלך ע"ה העיד על עצמו שאינו מתיירא מהעברות החמורות, כגון עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, גנבה וגזל, כי ברור לו לחלוטין שלא יעשה אותן. ממה הוא התיירא? - מהעברות הקלות שאדם דש בעקביו, ואינו מרגיש בהן כלל.

במהלך החיים נתקל האדם בכל מיני מצוות ועברות, והוא מתרגל לעשותן. על המעשים הללו זועק דוד המלך: ריבונו של עולם, "לָמָּה אֵירָא בְיָמַי רָע?" - ממה עלי לפחד? "עֵזֶן עֲקֵבֵי יִסְבְּנִי" - אחרי פטירתו של האדם יראו לו כמה דברים הוא עשה, והוא לא יבין: מה כבר עשיתי? איך יתכן

שום כוונה, פשוט כך כולם עושים... אבל החבל הזה קושר אותו וקושר אותו עד שהופך לעבות העגלה! "מרעה אל רעה יצאו", עד שהוא טמון לגמרי בתוך האש! וכשהוא בתוך האש הלוהטת, אזי כל יום הוא נשרף זה מה שבאה התורה הקדושה ללמדנו: והיה עקב - תשמרו על העקב, תקפידו על זהירות מדברים שאדם דש בעקביו, ועל ידי כך תשמרו מכל העברות החמורות!

ישנה סכנה גדולה בזלזול באיסורים "קלים", שהם אלו המביאים את האדם לעברות החמורות ביותר. ועוד, שאם עובר אדם עברה קלה שוב ושוב, הרי זה חמור יותר מעשיית עברה חמורה פעם אחת ר"ל.

ניתן ללמד זאת מהלכות שבת (שולחן ערוך סימן שכח סעיף יד):

חולה מסוכן שהרופא חייבו לאכול מרק עוף טרי בשבת, וכעת עומדות לפניו שתי אפשרויות: האחת - במסעדה הסמוכה לביתו מוכרים מרק שהכין גוי העשוי מנבלות

ע"א). חוט דק, אולי עשוי רק ממשי. נראה שאפשר לעשות 'פו' אחד, והוא מיד מתנתק... אבל כאשר כופלים את החוטים הללו שוב ושוב, הם נעשים עבים כל כך, עד שבשום אופן אי אפשר לחתוך אותם, והאדם נקשר אליהם בקשר בל ינתק.

זהו שאמר דוד המלך: "עֲוֹן עֲקָבִי יִסְבְּנֵי" - אני יודע שבסופו של דבר, החבלים הללו קושרים את האדם עד שאינו מסוגל להתנתק מהם, ומסתבכים בעקביו. ההתייחסות המקלה לחטא הקטן, שאדם מרגיש כלפיו: מה כבר עשיתי? שטויות... משהו קל... גורמת לאדם שיחזור על כך שוב ושוב, עד שנקשר ואינו יכול להיבדל ממנו.

הבעיה היא, שאדם רגיל כל כך לעשות את הדברים הללו בלא שימת לב, עד שאינו מרגיש כבר שהם אסורים. הוא התרגל לכך, והעברה הפכה להיות חלק מחייו!... נורא נוראות!

זה בדיוק מה שקורה ברחוב. הוא 'רק' מושיט את ידו, לשם נימוס, אין לו

וטרפות.

לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (במדבר טו, לט) -
ולמרות זאת זהו אחד מן הדברים
שאנשים מתירים לעצמם, בתרוץ
שחוק של "כולם עושים כך"...

צריך לרעוד מן הדברים הללו!

ה"בן איש חי" שואל: מהי ההנאה של
הצדיקים בעולם האמת? הרי אין
בעולם הבא לא אכילה ולא שתייה,
ולא שום עונג מתענוגות העולם. אין
חוש הטעם ואין חוש המישוש. מה כן
יש שם? איזו הנאה נשארה?

אומר ה"בן איש חי", שחוש אחד
נשאר: חוש הראיה. כמו שנאמר:
"צדיקים יושבין ועטרותיהם
בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" (ברכות
יז ע"א) - הצדיקים רואים את השכינה
הקדושה.

ועל זה יתאונן כל אדם, כי כשיבוא
לעולם האמת, ירצה כל כך לזכות
בתענוג היחיד שיש שם, ופתאום
יאמרו לו: סגור את העיניים, תסתובב,
אתה לא תזכה לראות, כי לא שמרת
על עיניך בעולם הזה!

כמה עצום ונורא יהיה צערו!

וכל זאת, לבד מדברי הזהרה הקדוש,

וכנגד זה, ישנה אפשרות לשחוט עוף
בשבת עבור אותו חולה מסוכן,
ולעבור על כמה וכמה איסורי שבת
החמורים - לאחר ששוחטים את
העוף צריך למרוט את נוצותיו, למלוח
ולהבעיר אש, ואחר כך לכשל את
העוף, וכל אלו איסורי סקילה חמורים.
לכאורה, על פי ההיגיון היינו חושבים,
שעדיף לתת לאותו אדם לאכול את
מרק הנבלה שהכין הגוי, מאחר שזה
איסור חמור פחות [לאו מהתורה
והעושהו במזיד ובעדים חייב מלקות],
ולא יעברו בגללו איסורי דאורייתא
של חילול שבת.

אך הדין לא כך. הר"ן במסכת יומא (דף
ד ע"ב מדפי הר"ף ד"ה גרסינו) כתב, שמוטב
שיעבור את כל האיסורים ועל חילולי
השבת, ולא יאכל נבלה, וזאת מחמת
ריבוי השיעורים. אם יאכל מהמרק
שהכין הגוי, יאכל כזית נבלה, ועוד
כזית ועוד כזית, ויעבור על לאו ועוד
לאו ועוד לאו, וזה יותר חמור
מהאיסורים החמורים של סקילה!

התורה הזהירה: "ולא תתורו אַחֲרַי

שיתעורר בו חשק לראות עוד, וכך הוא מדרדר.

צריך לזכור כי ראית העיניים היא הדבר היחיד שישאר בעולם האמת, ולכן אנו מזהרים כל כך לשמור על טהרת העיניים וקדושתן!

”**עֵינַיִם עֵינַיִם מִרְאוֹת פָּרַע**” (ישעיהו לג, טו)
- זו הדרך לזכות לראות את השכינה הקדושה בעולם הבא!

היעלה על הדעת למכור את העונג העצום ביותר בעולם של ראית זיו השכינה - תמורת מראות אסורים!?

הקב"ה לא גילה לנו מתן שכרן של מצוות, כי אם היה מגלה, היו בני אדם עושים רק את המצוות ששכרן מרובה, והיו זונחים מצוות ששכרן מועט.

כך אומר המדרש (דברים רבה ו, ב): ”אמר רבי אבא בר כהנא, אמר הקב"ה: לא תהא יושב ומשקל במצוותיה של תורה, כעניין שנאמר (ישעיהו מ, יב) **וְשָׁקַל בְּפֶלְס הָרִים**’. לא תהא אומר: הואיל והמצווה הזו גדולה אני עושה אותה, ששכרה מרובה. והואיל וזו מצווה קלה, איני עושה אותה. מה

שאדם שלא שמר על עיניו, מנפצים לו את עיניו, בוראים אותן מחדש - ושוב מנפצים. בעולם הזה, כל פגיעה קלה בעין היא כאב איום ונורא, אדם יכול לסבול כאב בבשר, אבל בעין קשה מאוד לסבול אפילו דקירה קטנה, שלא לדבר על ניפוז, ועוד ניפוז, ועוד ניפוז...
כמה וכמה פעמים!

רק אדם ששמר את עיניו בעולם הזה קדושות וטהורות, יהנה מזיו השכינה הקדושה.

כדי לזכות לכך נדרש עמל גדול מאוד בחיים!

ראשית צריך האדם להיזהר מלעבור ברחובות ולראות מראות אסורים. אולם בכך לא די, כאשר נאלץ האדם לעבור, ופתאום מזדקר מול עיניו מראה לא טוב, יש אדם שחושב על כך, ומשחזר לעצמו מה הוא ראה, וממשיך להנות מכך, ויש אדם שהדבר כואב לו, ומיד הוא מסיח את דעתו ממנו, ולא רוצה בכלל לזכור זאת. הוא בעיניו מוקצה מחמת מיאוס. אדם שיש לו מעט הנאה, מיד היצר הרע מושך אותו חזרה לרחוב, וגורם לו

הפרדס של בורא עולם זהו התורה הקדושה, וה' יתברך רוצה שכל המצוות שבתורה תתקיימנה, לפיכך לא הודיע שכרן של מצוות.

הגמרא (תענית כא ע"ב) מספרת, שבסורא הייתה מגפה של דבר, ורק בשכונתו של רב לא פגעה המגפה. חשבו האנשים שזה משום זכויותיו של רב, ונאמר להם בחלום: אכן, זכויותיו של רב רבות [ונס זה קטן הוא לפי גדלות הרב, רש"י], אך העובדה שלא שלט הדבר באותה שכונה הייתה בגלל אדם אחר שהתגורר שם, והיה משאיל מעדר ואת לצורכי קבורה. הקב"ה מנהיג את עולמו באופן של מידה כנגד מידה, ובזכות אותו אדם לא שלט שם המוות ממגפת הדבר.

וכי השאלת מעדר ואת לצורכי קבורה - מעשה כל כך גדול הוא!?

הרי לך, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות.

עוד מספרת הגמרא (שם), שבמקום שנקרא דרוקרת הייתה שרפה, ובשכונתו של רב הונא לא פגעה השרפה. חשבו שזה משום זכויותיו הגדולות של רב הונא, ונאמר להם

עשה הקב"ה? לא גילה לבריות מהו מתן שכרה של כל מצווה ומצווה, כדי שיעשו כל המצוות בתום".

המדרש מביא משל למלך, ששכר פועלים והכניסם לפרדסו ולא גילה להם מהו שכר העבודה על כל סוג של אילן, כדי שלא יניחו אילנות ששכרם מועט, וילכו ויעשו דבר ששכרו מרובה.

בערב קרא המלך לאחד מן הפועלים ושאלו: "תחת איזה אילן עשית?" אמר לו הפועל: "תחת אילן זה". אמר המלך: "פלפל הוא, שכרו זהוב אחד". קרא לאחר ושאל: "תחת איזה אילן עשית?" אמר לו: "תחת זה". אמר לו המלך: "שכרו חצי זהוב, פרח לבן הוא".

קרא לאחר ושאלו: "תחת איזה אילן עשית?" אמר לו: "תחת זה". אמר לו: "זית הוא, שכרו מאתים זוז".

אמרו לו: "למה לא הודעת לנו מראש, שכרו של איזה אילן מרובה, כדי שנעשה תחתיו?" אמר להם המלך: "אילו הודעתי, היאך היה כל פרדסי נעשה?"

כל הגוף! כמו כן, כאשר אדם מזלזל במצווה אחת ואינו שומר עליה כראוי - זה מחליא את כל המצוות כולן.

וכך כתב ה"אור החיים" הקדוש לקמן (ח, א) על הפסוק "כל המצווה": "ומה מאוד פשה נגע זה, ובפרט בלב ההולכים בתורת ה', להבזות המצוות הקלות בראותם שהם לומדי תורה ומקימים רוב המצוות וכו'. וזה הוא הסובב יסורי האנשים, וימעט כבודם, וירבה יגונם, וישפל אדם וישח איש".

ה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר, שהבושה הגדולה ביותר בעולם האמת היא כאשר אדם מגיע לשם קטוע אבר. כאשר יש כתם על הנשמה מחמת שלא קיים את אחת ממצוות התורה. הנשמה מסתובבת בין הצדיקים וכולם רואים אותה מוכתמת! אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה! ויש אומרים שזהו הגיהנם בעצמו!

ומעניין מאוד שאותיות המילה "עקב" - "והיה עקב תשמעון" - הן אותיות "קבע"! קיבלת על עצמך לקיים משהו - תלך עם זה עד הסוף! בלי לזגוג. אין לזלזל בקביעות כי אין למעלה ממנה.

בחלום: זה עניין קטן עבור רב הונא, שזכיותיו רבות ועצומות, אך העובדה שלא פגעה השרפה באותה שכונה, היתה בגלל אישה אחת, שהיתה מחממת את התנור ומניחה לשכנותיה להשתמש בו. גם כאן הייתה מידה כנגד מידה.

נראה לנו, שזה דבר קטן מאוד - לתת לשכנים לאפות לחם או עוגה בתנור שלנו, אבל הגמרא מלמדת אותנו שגם מצוות שנראות בעינינו "קטנות" מאוד, הן גדולות וחשובות בעיני הקב"ה.

אסור לזלזל במצוות קלות. רבותינו אמרו שאדם המזלזל בקלות - סופו שיזלזל גם בחמורות.

בגוף האדם ישנם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכנגדם יש רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. לפעמים כאשר לאדם כואבת האצבע הקטנה ברגל הוא זועק מכאבים, לא מסוגל ללכת ולתפקד. אף על פי שכל הגוף בסדר, רמ"ז איברים בריאים ושלמים - מכל מקום כל הגוף הוא חטיבה אחת! אבר אחד מחליא את

כחמורה, או לא.

למשל: יש להקפיד לברך את כל הברכות בכוונה ובמתיונות, בלי להבליע מילים או הברות.

בפסוק (דברים ח, א) נאמר: "פִּי לֹא עָלַה־לְחֶמֶת לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם, פִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִּי ה' יִחְיֶה הָאָדָם". דברי תורה הם הנותנים את החיות לנשמה. הגוף חי מכל אוכל שנותנים לו, אבל הנשמה אינה חיה אלא על ידי דברי התורה והברכות שבן אדם מברך.

הקב"ה יכול להחיות את בני האדם בלי אוכל, כפי שהמלאכים חיים. אך הקב"ה ברא את האדם באופן שיצטרך לאכול ולשתות, ונבראו לשם כך כל מיני צמחים, ותרנגולים וכבשים, וזאת כדי שהאדם יברך על אותם מאכלים שנהנה מהם.

בורא עולם לוקח את הברכות שאדם מברך, ועושה מהן כתרין ועטרות, מחמת חביבותו. עלינו להשתדל, שהברכות תהיינה מקובלות ואהובות ורצויות לפניו יתברך.

מסופר על ה"חפץ חיים" זצ"ל, שנסע

ובעינינו ראינו: זה לא מכבר עשינו את סיום הש"ס, הלומדים עמלים לפרנסתם.

לפני שבע שנים וחצי, כשהתחלנו ללמוד, אמרו לי חלקם: 'מה לי ולגמרא? אני לא יודע מילה אחת! ועוד בארמית...! והיום הם יכולים לשבת עם הילדים שלהם ולהתפלפל בלימוד! וכל זאת בזכות העקביות! יום יום שיעור תורה, חוק בל יעבר!'

עלינו להיזהר מאוד לא לזלזל בשום מצוות "לא תעשה", ולהזדרז לקיים כל מצוות "עשה" שאנחנו יכולים לקיים.

ישנם אנשים, שכשהם יוצאים מהבית לטיול או לנופש, הם מרשים לעצמם להקל בכל מיני ענינים. דוד המלך אומר בתהלים (לד, יב): "לָכוּ בְּנִים שְׂמְעוּ לִי יִרְאַת ה' אֶלְמֶדְכֶם". למה לא אמר, 'בואו בנים שמעו לי', אלא "לכו בנים שמעו לי"?

כשאדם נמצא בבית המדרש, הוא רגיל להיזהר ולדקדק במצוות. המבחן האמיתי הוא דווקא בזמן שיוצא מבית המדרש ונוסע לטיול, האם גם אז ידקדק ויקפיד על כל מצווה, קלה

לחצוב בהר. באותה תקופה לא היו טרקטורים וקומפרסורים, והעבודה היתה קשה מאוד. אמר להם: "אשריכם, יהודים, אשריכם! רק חבל להפסיד, כדאי שתכוונו..."

"לכוון? מה אתה רוצה שנכוון?" שאלו.

"אם אתם מכוונים לקיים מצות עשה של 'וַיְרַשְׁתֶּם אוֹתָהּ וַיִּשְׁבְּתֶם בָּהּ' (דברים י"א, ל"א), ולא חושבים רק על הכסף שישלמו לכם עבור העבודה, אתם מקיימים מצוות ישוב ארץ ישראל".

ראיתי סיפור נפלא בספר "נחלת אבות" (ח"א דרוש נ"ב עמוד רי"ד):

בעיר אחת היה יהודי עני מרוד, שהיה חוטב עצים ביער ומוכרם לאנשים. על אף שהתייגע הרבה במלאכה קשה זו, היתה פרנסתו בדוחק גדול, ורק בקושי סיפק לבני משפחתו לחם צר ומים לחץ.

אותו אדם שמע את הרב אומר בדרשתו, שהעולם עומד על שלושה דברים, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים (אבות א, ב).

בעגלה עם חותנו, רבי מנחם זקס זצ"ל. כשהגיעו למחוז חפצם, ניגש ה"חפץ חיים" לשלם לעגלון, ולאחר מכן אמר לחותנו: "אפשר פשוט לשלם לעגלון, ואפשר לקיים בזה כמה מצוות גדולות".

שאלו מה כוונתו, ואמר ה"חפץ חיים": "כאשר משלמים לעגלון מקיימים בכך מצוות 'בְּיִמּוֹ תִּתֶּן שְׂכָרוֹ' (דברים כד, טו), מצוות חסד - שמפרנסים יהודי ומחיים אותו, ומצות 'וְאַתְּבִתָּ לְרַעַף כְּמוֹף' (ויקרא יט, יח)".

בכל מעשה ומעשה יכול אדם לקיים מצווה, אם יתכוון לשם מצווה, ובכך ירוויח אוצרות גדולים. האדם החכם - אפילו מזבל עושה זהב, אבל הטיפש הופך גם את הזהב לזבל...

החכם רואה מה גלום בתוך כל מעשה, מתכוון במעשהו לשם מצווה, ועושה את המצווה בשמחה, לשם שמים.

הראי"ה, רבי אברהם יצחק הכהן קוק, שהיה הרב הראשי האשכנזי הראשון, עוד לפני שהקימו את המדינה (שנת תרפ"א, 1291 למנינם), עבר פעם ליד יהודים שהיו עובדים בגרזנים כדי

אלא היו קונים מעט, ולפעמים כשאזל מן הבית, וגם אצל השכן לא היה, היו מחכים ליום המחרת כדי לקנות].

כל פעם היה העני מעשר את כספו, וקונה קופסא אחת של גפרורים, עד שהייתה ברשותו כמות של מאתיים קופסאות. הוא שם פתק בבית המדרש ובמקווה: "כל אדם הזקוק לגפרורים יבוא ויקח".

עשיר אחד היה בעיר, שבמשך עשר שנים לא זכה לבנים. הלכו לרופאים וערכו בדיקות, עשו מאמצים כבירים, תפילות מעומק הלב ונתנית צדקות, וברוך ה' התעברה אשתו.

לילה אחד אחזוה צירי לידה, ומיד הזעיקו את המילדת.

אולם, חיפשו גפרורים כדי להדליק את הנרות [בזמנם לא היה חשמל בבתים], ולא מצאו. זעקה האישה במכאוביה, אבל לא יכלו לילד אותה מחמת החשכה.

אחד מבני הבית נזכר, שבביתו של ר' משה חוטב העצים יש גמ"ח גפרורים. מיד רץ כחץ מקשת, דפק על חלון ביתו של ר' משה, ושאל אם אפשר לקחת גפרורים.

מצוות גמילות חסדים כוללת גם מעשי חסד שאינם נכללים בגדר צדקה (יעין במסכת סוכה מט ע"ב), כגון נתינת הלוואה ללא ריבית. נכון, אם הלווית אתה מקבל את הכסף בחזרה, ובכל זאת נחשב לך שגמלת חסד וקיימת מצווה עצומה של גמילות חסדים.

אותו עני מרוד, חוטב העצים, הלך לביתו, התחיל לבכות ואמר: "ריבוננו של עולם, אני כל כך אוהב את המצוות שלך, ומאוד הייתי חפץ להלוות לאנשים, לתת לזה הלוואה של אלף דולר, ולשני חמשת אלפים דולר, אבל לא זכית אותי בכסף. בקושי אני מתפרנס בלחם צר ובמים לחץ, ואיך אוכל לזכות במצווה הגדולה?"

אחר כך אמר אותו עני לעצמו: 'מי אמר שאני צריך לתת דווקא הלוואות גדולות? אולי אפשר להלוות גם דברים קטנים מאוד, כגון גפרורים. כל מי שיצטרך קופסת גפרורים - יגיע אלי, ואתן לו'.

[הסיפור הזה התרחש לפני כמאתיים שנה. בזמנם לא היו חנויות מכולת כמו היום, שאדם קונה "סטוקים",

חוטב העצים אל ביתו, ואמר לו: "אני מבין שהקב"ה הכניס במוחך את הרעיון לפתוח גמ"ח גפרורים במיוחד עבורי... כדי להציל את הילד שחיכיתי לו כל כך הרבה שנים! ועכשיו שמעני, אתה תהיה ממונה על הצדקות שלי. אתן לך אלף רובל, ותתחיל לתת הלוואות, וגם תקבל משכורת על מלאכתך, מלאכת הקודש".

"הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות" (אבות ב, א), מצווה "קטנה" של הלוואות גפרורים הצילה נפש מישראל!

"כן, בחפץ לב", ענה ר' משה, "קח כמה חבילות גפרורים שאתה רוצה". לקח האיש כמה חבילות של גפרורים ורץ לבית היולדת. הדליקו נרות רבים, והמילדת התחילה לילד את האישה, עד שבשעה טובה נולד בן. ואמרה היולדת לאב, שהילד ניצל ברגע האחרון ממש, וכפסע היה בינו לבין המוות. אם לא היו מילדים את התינוק מיד, הוא היה עלול להיחנק ולמות חלילה.

למחרת הזמין העשיר את ר' משה

כבוד אב ואם

- מהעברות הקלות שאדם דש בעקביו, ואינו מרגיש בהן כלל.

עלינו להיזהר מאוד לא לזלזל בשום מצוות "לא תעשה", ולהזדרז לקיים כל מצוות "עשה" שאנחנו יכולים לקיים.

בין המצוות הקשות בתורה היא מצוות "כִּפְדוּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ" (שמות כ, יב).

וְהָיָה עֲקֹב תִּשְׁמָעוּן אֵת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֵת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבֹתֶיךָ (דברים י, יב).

דוד המלך ע"ה העיד על עצמו שאינו מתירא מהעברות החמורות, כגון עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, גנבה וגזל, כי ברור לו לחלוטין שלא יעשה אותן. ממה הוא התיירא?

בדבריהם!?

צריך הבן למצוא בהוריו את המעלות, לחפש ולהעריך את המעשים הטובים ואת המידות הטובות שבהם, ולזכרם תמיד.

מנגד, ישנה מצווה קלה בתורה - מצות שילוח הקן, ועל שתי המצוות הללו מוזכר השכר - אריכות ימים: "פִּיבֹד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות כ, יב), ו"שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֵאָרְכָתָּ יָמִים" (דברים כב, ז).

ולכאורה, לא מובן הדבר - במצוות כיבוד אב ואם צריך האדם להתאמץ ולטרוח ביותר, יום אחר יום, שנה אחר שנה, כדי לכבד את הוריו כראוי, ולהישמר ביותר שלא לזלזל חס ושלום בכבודם, במעשה, בדיבור וגם במחשבה. עליו להיזהר בכבודם אפילו אחר פטירתם - "מְכַבְּדוּ בְּחַיָּיו וּמְכַבְּדוּ בְּמוֹתוֹ" (קידושין לא ע"ב).

ואילו מצוות שילוח הקן מצווה קלה היא, ונעשית בפרק זמן קצר, ובכל זאת מקבלים עליה שכר כמו על כיבוד אב ואם.

כיבוד אב ואם כולל ענינים רבים, כגון: לא לסתור את דבריהם, ולא לזלזל בהם בליבו. התורה אומרת (דברים כז, ט): "אָרוּר מְקַלְהָ אָבִיו וְאִמּוֹ", והכוונה אפילו בליבו (ספר חסידים ט, לה).

נבהיר מעט את הדבר: האב אמר דבר שאינו מתקבל על הדעת כלל. איך הבן מגיב?

יש בנים עזי פנים, שאומרים מיד: "אוי, אבא, תפסיק לדבר שטויות. למה אתה אומר דברים כאלה?" זה בודאי בגדר זלזול בהורים, ה' ישמור.

יש מי שלא מזלזל בפה אלא בלב, וגם זה אסור.

ומה יעשה האדם כדי לא להיכשל? כתב ה"ספר חסידים" (מצוות התלויות בלב אות לד): "ידמה בליבו שהם גדולים ונכבדי הארץ, שזהו בכלל כבודם".

יאמר לעצמו: אם מלך אדיר היה קורא לך, ואומר לך איזשהו דבר, וכי היית מזלזל בו? היית רועד בליבך מפחד! נצטוינו: "אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ" (ויקרא יט, ג), ישנה מצווה להתירא מהאב ומהאם, ואיך תזלזל

שקולה כנגד כל המצוות כולן (מנחות מג ע"ב), אבל בעולם הבא אי אפשר לקיים מצוות. "אם יתן איש את כל הון ביתו" בשביל לקיים מצוות, שם בעולם הבא, "בוז יבוזו לו".

עכשיו אתה נזכר לקיים מצוות?! חבל מאוד, כבר איחרת את המועד.

את המצוות אפשר לקיים רק בעולם הזה ולא בעולם הבא, "היום לעשותן ומחר לקבל שכרן" (ערובין כב ע"א).

כשיש לאדם מקצת מושג על ערכה ועל חשיבותה של המצווה, משתוקק הוא ומייחל לעשותה, ומזדרז לקיים מיד כל מצווה שיכול הוא לקיים.

מצוות ציצית היא מצווה גדולה מאוד שקל לקימה, אבל ישנם רבים המתרשלים בה. אדם אומר: "חס לי, קשה לי... לא נעים לי מהחברים..." תתגבר! רק עכשיו אתה יכול לזכות באוצר הגדול הזה.

מה נשאר מהאדם? בסוף ימיו שמים עליו רק טלית-ציצית.

המגיד מקלם היה דרשן מופלג, שהיה יוצא לערים, דורש בפני הציבור

המצווה הקשה ביותר בתורה לקיימה, והמצווה הקלה ביותר - שכרן שווה, ולומדים אנו מכאן את היסוד החשוב: "אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות".

אל יאמר האדם: 'עזוב, זאת מצווה קלה, בטח אין עליה כמעט שכר...' עליו לזכור כי כל מצווה ומצווה חביבה מאוד אצל הבורא. יתכן שאותה מצווה שבעיני האדם נראית "קטנה", חשובה היא מאד אצל בורא עולם, ושכרה רב לאין שיעור.

הגאון מוילנא זצ"ל, שהיה איש אלוקים קדוש, היה עמל ויגע כל ימיו בלימוד התורה, והיה פרוש ומנותק מהבלי עולם הזה. לפני פטירתו ראוהו תלמידיו בוכה. שאלוהו: "מפני מה רבנו בוכה?"

אמר להם הגאון, שהוא מרגיש שקרב זמנו ללכת מן העולם.

אמרו לו: "והרי מזומן רבנו לחיי העולם הבא, ומה מקום יש לבכי?" לקח הגר"א את ציציותיו ונשקן, ואמר להם: "כאן, בעולם הזה, בכמה פרוטות יכול אדם לקנות ציצית ולשים בכגדו, ולזכות לקיים מצוות ציצית, שהיא

יבוא יום שהוא ישאיר את הכל כאן,
ורק אותך יקח איתו אל הקבר..."

היה רב אחד גדול בירושלים שחלה במחלה הקשה, לא עלינו, והוצרך לעבר ניתוח קשה ומסיבך. הרב פירר יעץ לו להגיע לפרופסור ידוע בארצות הברית, שהוא מומחה גדול באותו נושא.

בשל מסובכות הניתוח היה מחירו גבוה בהתאם, שלוש מאות אלף דולר!

הרב ובני ביתו התחבטו לגבי הבעיה הכספית הקשה. מילא, אם היה הניתוח עולה חמישים אלף דולר, עוד איכשהו היו משיגים. אם היה עולה מאה אלף, היו לוקחים עוד הלוואות, אבל שלוש מאות אלף?!

בניו של הרב לא ראו שום דרך להשיג את הכסף, אבל הודיעו שיהיו מוכנים להתחייב לכל סכום שידרש, כדי שאביהם ימשיך לחיות.

התחילו להתכונן למבצע המסובך של הנסיעה. הבנים טיפלו בכל הסידורים הטכניים, וגם ארזו מזוודות, ואביהם

ומחזקם ביראת שמים ובקיום מצוות. פעם אחת, בימי הקיץ, הגיע לעיר נופש. ביום שבת קודש נוכח לראות, שרבים מהמתפללים הקלו לעצמם הקלות שונות, והיו שאף התפללו בלי טלית.

עלה המגיד על הבימה, ובתוך דרשתו אמר: "אספר לכם סיפור נורא: יום אחד שמעתי קול בכי עולה מתוך בית. הבכי הלך והתחזק, ונכנסתי לראות אולי ילד הוא, הזקוק לעזרה. הבית היה ריק, ולא ידעתי מהיכן מגיע קול הבכי, עד שהבחנתי שהקול מגיע מתוך הארון. פתחתי את הארון, ומה מצאתי? שקית ובה הטלית, והיא בוכה ובוכה.

"שאלתי אותה: 'טלית, טלית, למה את בוכה? מה קרה לך?'

"אמרה לי: 'איך לא אבכה, ובעל הבית שלי הותיר אותי כאן בודדה? את הכל לקח עימו בצאתו לנופש - בגדי יום חול ובגדי שבת, נעלים ונעלי בית, מצעים ומגבות, ורק אותי - הציצית - השאיר בודדה וגלמודה'.

"אמרתי לה: 'ציצית, ציצית, אל תבכי.

ולאיש שביקש את עזרתו אמר: "אני כותב עכשיו מכתב המלצה לחבר הכנסת, ואבקש ממנו שיעשה כל מה שביכולתו לעזור לך. תבוא לכאן עוד חצי שעה, המכתב יהיה מוכן".

הרב ובנו טסו לארצות הברית, וישבו בחדרו של הפרופסור. הפרופסור קרא את המסמכים ושאל: "האם אתה ראביי של ישיבה פלונית?"

"כן".

"אתה יודע, שאני קיבלתי אתמול מכתב ממך?"

"לא, אני לא שלחתי אליך שום מכתב".

"אכן, לא שלחת אלי מכתב, אבל שלחת מכתב לחבר כנסת פלוני, והוא שלח את המכתב שלך אלי. אני ראש עמיתה של המוסד לילדים בעלי פגיעה מוחית. אתה כתבת מכתב וביקשת שנקבל ילד, על אף שלהוריו אין יכולת לעמוד בתשלומים הגבוהים, נכון?"

"אכן, כן", אמר הרב.

"חבר הכנסת סיפר לי, שכתבת את המכתב הזה בשעה אחת וחצי בלילה, בלחץ של זמן, כי מיד אחר כך היית

ישב ולמד. הטיסה היתה אמורה להמריא למחרת בשעה חמש בבוקר. בשעה אחת בלילה מצלצל הטלפון, מישהו רוצה את הרב.

האדם שמעבר לקו מספר לרב, שיש לו בן שסובל מפגיעה מוחית, והוא צריך להיות במוסד מתאים, שם יטפלו בו וישתדלו לקדמו בהתאם ליכולותיו, אך מאחר והוא אזרח אמריקאי, הנהלת המוסד אינה מוכנה לקבל את הילד אלא תמורת סכומים אסטרונומיים, שאין למשפחה שום אפשרות לשלמם. האב המסכן ביקש מהרב, שיכתוב מכתב המלצה לחבר כנסת מסוים, שיש לו קשרים עם הנהלת המוסד.

הבנים שמעו, ואמרו לאב: "אבא, בשעה חמש עליך להיות כבר במטוס, ועוד רגע צריכים לצאת לשדה התעופה! תגיד לאדם ההוא שאתה עומד לעבור בימים הקרובים ניתוח קשה, וזה לא זמן מתאים לבקשות כאלו. הוא יכול להתקשר עוד חודש, ונקווה שאז נהיה כבר בחזרה בבית".

"לא!" אמר הרב לבניו, "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה" (מכילתא שמות יב, יז),

הוקרה!"

"מעשיך יקרבוד", המעשה הטוב שאתה עושה, הוא בעצמו יביא עליך טובה וברכה.

צריך לעלות על מטוס בדרכך לחו"ל, לניתוח קשה ומסוכן. אם ככה אתה עוזר לאנשים, גם אני רוצה לעזור לך. אעשה את הניתוח שלך חנם, כאות

המפתח לעבודת ה'

ומפרש, כי הכוונה למילה של עורלת הלב, שהיא המפתח לעבודת ה'. כל עוד הלב ערל, יש מסך המפריד בין ישראל לאביהם שבשמים, ואין יראת שמים בליבם. אחרי שהם מלים את עורלת ליבם - אז יראה אליהם כבוד ה'.

ומביא על כך את דברי הספרא (פרשת שמיני א): "ויאמר משה זה הדבר אשר צווה ה' תעשו, אמר להם משה לישראל: 'אותו יצר הרע העבירו מליבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום'. כשם שהוא יחידי בעולם - כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו, שנאמר: 'ומלתם את עורלת לבבכם', מפני מה

וּמִלַּתֶּם אֶת עֹרְלַת לְבַבְכֶם (דברים י, טז). על הפסוק בפרשת שמיני (ויקרא ט, ו): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'", שואל ה"אור החיים" הקדוש, מה כוונתו באומרו: "זה הדבר"?

ומביא מדרש (במדבר רבה יב, ח) האומר כי "זה הדבר" נסוב על המילה, כמו שנאמר אצל יהושע (יהושע ה, ד): "זה הדבר אשר מל יהושע". ותמה על כך ה"אור החיים" הקדוש ושואל: "דברי המדרש סתומים וחתומים, מה שייך שם מילה? וכי באותו יום מל אותם משה, או באותו יום ציוה אותם על המילה?"

מלהמרות את פי המלך. אם ידע את ה' בכל דרכיו ומעשיו, יהיו כל מעשיו לשם שמים, הוא ילך בדרך התורה, ולא יטה ממנה ימין ושמאל.

הקב"ה נמצא עם כל אדם בכל מקום. מי שיחייה עם הקב"ה, הקב"ה יהיה איתו ולא ימוש ממנו לרגע. ואם הקב"ה נמצא עם האדם, מה הוא צריך יותר מזה? חייו שלמים ומושלמים, לא חסר לו מאומה. הקב"ה דואג לכל מחסורו וממלא את כל צרכיו.

אמרו חז"ל (תנחומא בשלח כ): "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן". המן ירד לעם ישראל בדרך נס, נעשו בו ניסים על גבי ניסים. לכן ציווה ה' לקחת מלוא העומר מן המן ולהניחו בצנצנת למשמרת לדורות, כדי שבכל דור ודור תהיה לנגד עיניהם של עם ישראל דוגמא מוחשית להנהגת ה' בדורם של מקבלי התורה.

כשם שהמן ירד בדרך נס - כך מי שעוסק בתורה זוכה להנהגה שמימית מיוחדת, להנהגה על-טבעית. הוא נמצא לפני ה' וזוכה לקרבת ה'. ומי שזוכה לקרבת ה', ה' דואג לו ונותן לו את כל צרכיו. איך? אין זו שאלה כלל

- 'כי אני ה' אלוקיכם'... עשיתם כן - 'וירא אליכם כבוד ה'".

ומסיים שצריך האדם להשכיל ולהבין שעמידתו היא לפני ה', ויקיים הכתוב: "שְׁוִיתִי ה' לְנֶגְדִי תָמִיד" (תהלים טז, ח), וכמו שאומר הרמ"א בתחילת השולחן ערוך (או"ח סימן א): "שויתי ה' לנגדי תמיד", הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו במושב המלך".

"שויתי ה' לנגדי תמיד" - זה יסוד הנהגת האדם. על האדם לחיות בידיעה שהוא עומד לפני מלך, ולא לשכוח זאת לרגע אחד. "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעָהוּ" (משלי ג, ו).

ה"אור החיים" הקדוש כותב על כך, כי "בחינה זו היא השגת תכלית השלמות". ומדוע? כי אם יקיים בנפשו - "שויתי ה' לנגדי תמיד", מובטח לו שלא יחטא, שכן יירא

וכלל! הרבה דרכים למקום.

הטבע?

התשובה נעוצה בשאלה. אכן, הנהגת הקב"ה עם לומדי התורה אינה בדרכי הטבע, זוהי הנהגה מעל לדרך הטבע, ואין בה כללים 'הגיוניים'. אך ברגע שעוזב את בית המדרש, איבד במו ידיו את ההנהגה העל-טבעית והכניס את עצמו תחת ההנהגה הטבעית, ואז טבעי הדבר שהקומץ לא ישביע את הארי, שהרי צרכי עמך מרובים, וכמה שיעבוד - לא יספיקו הכנסותיו לכלכל אותה ואת משפחתה.

לומדי התורה לא ידעו מחסור, ה' יאכילם מן מן השמים. ומי שיעזוב את התורה, מתוך מחשבה שמחוייב לכותלי בית המדרש יתעשר, המציאות תטפח על פניו. עד מהרה יראה על בשרו כי פרנסה משמים היא, ואינה תלויה במעשי האדם.

היה אברך שחי בצניעות ובהסתפקות, והגה בתורה יומם ולילה. אך למרות זאת לא ידע מחסור. היו לו סיפורי השגחה מופלאים איך מן השמים דאגו לכל מחסורו.

אולם באחד הימים נכנסה בו מחשבה זרה, שאם יצא לעבוד ישתכר משכורת גבוהה, ואז יוכל לרכוש כל דבר שיחפוץ ולהרשות לעצמו להעלות את רמת החיים.

סגר את הגמרא ויצא לשוק העבודה. בדרך הטבע הוא היה אמור להרוויח ולצבור ממון. אך בפועל, כל התחזיות התבדו. מצבו הורע לאין שיעור מן המצב שהיה שרוי בו בתקופת היותו אברך.

מה ההסבר לכך, הרי זה נוגד את דרכי

מעלת הצדיקים, שהם "הכינו עצמם בערך השלמות והמושכל והערכת עמידתם שהיא לפני ה'", כלשון ה"אור החיים" הקדוש. הם מלו את עורלת לבבם, ואין שום מסך המבדיל בינם לבין קונם. הם רואים את ה' לנגד עיניהם בכל עת, וחיים באופן מוחשי תחת עיניו הפקוחות של מלך מלכי המלכים, אשר הוא גדול העצה ורב העליליה. כל תנועה וכל פעולה שלהם נעשות מתוך מחשבה ושיקול הדעת. מי שרוצה לראות את גדולתם ואת אצילותם של הצדיקים, שיעקוב אחר

שונים וממתין לו עד שיסיים את ארוחת הבוקר. הרבנית היתה יוצאת אלי ואומרת: "תמתין כמה דקות, הרב עדיין לא ברך ברכת המזון". אחר כך היה יוצא אלי ומתנצל בענווה: "מחילה על ההמתנה, אני לא עוזב את השולחן עד שאני מברך ברכת המזון".

הצדיק רבי יעקב מוצפי זצ"ל היה בא בבוקר לתלמוד תורה כדי לבחון את התלמידים. היה לו חוק קבוע - בשעה עשר, בדיוק נמרץ, היה עושה הפסקה לשתיית כוס תה. באחד הימים הביאו לו את כוס התה כמה דקות לאחר עשר, והוא אמר: "לא, עבר הזמן"...

אצל הצדיק, כמו מלך בגדוד, שום דבר לא נעשה מאליו. הכל בחשבון ובשליטה. יש חוקים, יש כללים, והוא מקפיד עליהם. הרי מלכו של עולם ניצב לנגדו ורואה כל פעולה וכל מעשה שלו, מאומה לא נסתר מנגד עיניו.

גינוני אכילתם. הרי מעלתם של הצדיקים היא ב"הערכת עמידתם שהיא לפני ה'", והרי אף בעת אכילתם הם לפני ה' - "זֶה הַשְּׁלָחַן אֲשֶׁר לְפָנַי ה'" (יחזקאל מא, כב).

הצדיקים מרוממים את עצמם לפני ה', עד שאפילו הפעולה הגשמית והמגושמת של אכילה, היא חלק מעבודת ה' שלהם. גם בעת האכילה מורא שמים עליהם. הם אוכלים בנחת ובישוב הדעת, כבני מלכים. לא אכילה של תאוה ותענוג, אלא כדי לחזק את גופם, לאגור כוחות לעבודת ה'.

כשהיה ראש הישיבה, הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, מתיישב לאכול ארוחת בוקר, לא היה קם מהשולחן עד לאחר שברך ברכת המזון. הכל בשליטה, בגינוני אצילות.

מדי פעם הייתי נוהג להיכנס אליו בשעות הבוקר להתייעצות בנושאים

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ן

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ן, רמי בן אסתר הי"ן, תקוה בת רחל ויקאם הי"ן,

ראובן בן יעריה הי"ן, גרשון חי בן רחל הי"ן, דוד וראובן בני שרית הי"ן,

אילה בת שושנה הי"ן, ישראל בן רימה הי"ן

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,

מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,

לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,

יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ה